

MÁRIA TERÉZIA 1740–1780

?

ANDREAS MOELLER:
MÁRIA TERÉZIA (1717–1780)
főheregnő 11 éves korában
(Kunsthistorisches Museum,
Wien)

11.A

2025. november 7.

**MARTIN VAN MEYTENS: *FRANZ I. STEPHAN*
und MARIA THERESIA mit elf Kindern (1764/1765)
KHM, Wien**

***Franz I., Marie Christine, Maria Anna,
Maria Josepha, Maria Antonia, Maria Karolina,
Maria Elisabeth, Joseph, Maria Amalia, Ferdinand Karl,
Maria Theresia, Maximilian Franz, Leopold***

1. Személye

- Mo.: *rex* és nem *regina* (királynő)
- férje: LOTHARINGIAI FERENC – ♥
- 16 gyerek; 4 gyermekként †

II. J., II. LIPÓT, MÁRIA ANTÓNIA

első szülés: 20 éves; utolsó: 38

2. Uralom biztosítása

↔ Poroszo.

1740–48, 1756–63 – ?

- 1741, pozsonyi ogy:

*Vitam et sanguinem pro rege
nostro Maria Theresia!*

24 évesen

a legenda szerint

gyászruhában

karján a kis II. J.-fel

Harminckettesek tere

- Miért állították föl ezt a honvéd gyalogezredet?
- Kinek a joga volt új ezredet szervezni?
- Hol döntöttek erről?
- Első parancsnoka: GHYMESI FORGÁCH IGNÁC gróf
- 1769-től: 32-es hadrendi szám
- Az ezred ruházata magyaros volt, mivel állománya a Felvidéken toborzott magyar ifjakkból tevődött össze
- 1883-ban kapták meg a MÁRIA TERÉZIA nevet

← bronz, mészkö

- Szobor: a 32-es honvéd gyalogezred első világháborús hősi halottainak emlékműve

- SZENTGYÖRGYI ISTVÁN (1881–1938):
Gránátot hajító katona

- SZENTGYÖRGYI másik híres műve:
Justitia-kút (Magyar Igazság Kútja)

3. Gesztusok a magyaroknak

- Theresianum: nemesi ifjak bécsi nevelőintézete
- magyar testőrség
 - 2 köznemes fiatal / vármegye / 1 év
 - min 179 cm, nem kicsapongó...
 - első magyar írói társaság
 - BESSENYEI GYÖRGY testőríró (pl. Agis tragédiája, 1772)
- Szent Jobb hazahozatala Dalmáciából
- m. nemesek adómentesek – **következmény?**
 - ↔ Cseho., Au.: MT megadóztatja a kiváltságos rendeket
 - 1754

4. MÁRIA TERÉZIA rendeletei

- kormányzati forma – ? **felv. absz.**
 - ↳ célok – ?
- MT nem felvilágosult eszméi,
hanem vallásos meggyőződése miatt
hajtott végre reformokat → közjó

modernizáció
okt., gazd, eü. fejlesztése
állami kézbe vétele
„közjó”
vallási türelem
absz.
rendeleti kormányzás

M. TERÉZIA az 1750-es években a Szent Koronával
MARTIN VAN MEYTENS festménye, Szépműv. Múzeum

– 1754 – ?

– úrbéri pátens / úrbérrendezés

- jobbágyok helyzete – !

export → f.úr növeli majorsági

földjeit → robotterhek ↑

jobbágytelek ↓

„*Etetni is kell a juhot, ha nyírni akarjuk!*” (M. TER., állítólag)

- jobbágy Ø tulajdonjog

a f.úr joghatósága alá tartozik

politikai képviseletük sincsen

adója – államnak: hadiadó, hadsereg ellátása

– kat. egyháznak: tized

– földesúrnak: kilenced, robot, ajándék

VÁLTOZÓ SZOKÁSJOG!

- **parasztmozgalmak**

└ TK 117/10.

- úrbéri pátens (1767)

└ rendek (ogy.)

nem fogadták el

M. TER.: **1764/65-i** egy. után
rendeleti kormányzás

1. földesúri szolgáltatások

(= úrbér) szabályozása

– kilenced

– 1 Ft fejadó

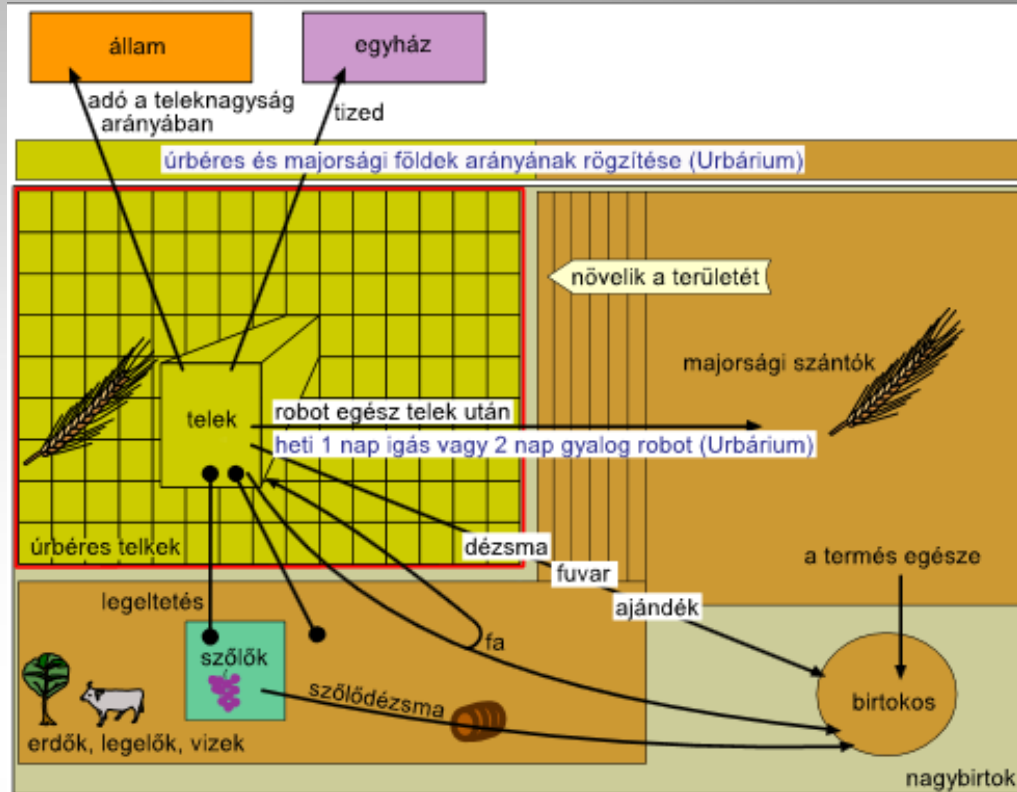
– egész telek → heti 1 nap ígás vagy 2 nap kézi robot

– ajándék

– **földesúri monopóliumok: pálinkafőzés, malom, kocsmá**

2. majorsági / jobbágyföldek arányának rögzítése

→ törvényes helyzetet teremt, Ø önkény
jobbágyok védelme

RATIO
EDUCATIONIS
TOTIUSQUE
REI LITERARIÆ
PER
REGNUM HUNGARIÆ
ET
PROVINCIAS
EIDEM ADNEXAS.

TOMUS I.

VINDOBONÆ,
TYPIS JOAN. THOM. NOB. DE TRATTNERN,
SAC. CÆS. REG. MAJ. TYPOGR. ET BIBL.
MDCCLXXVII.

– Ratio educationis 1777

TK 117/forrás – ?

oktatási rendelet

← ÜRMÉNYI JÓZSEF

kancelláriai tanácsos fogalmazza

javasolja a gyermekek taníttatását

6 – 12 éves kor között

≠ ált. tanköt.

államilag előírt tantervek

állami ellenőrzés a zömmel

egyházi kézben lévő oktatásban

1867: a lakosság 2/3-a írástudatlan!

– nagyszombati egyetem $\xrightarrow{(1777)}$ Buda $\xrightarrow{\text{II. J. (1784)}}$ Pest

+ orvosi kar (1769) → mai SOTE (1951: kiszakad az ELTE-ből)

*Az egyetem központi épülete
a 19. század elején. Ma – ?*

C. Schwandt del. Pesth.

Stahlfich von L. Zechmeyer in Wien.

UNIVERSITAS LITERARUM
FRANCISCO. I. AUG. REGIA
PESTINI.

5. Értékelés

igen + nem felv. eszméktől,
hanem vallásos meggyőződésből
intézkedett

?